Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi
Journal of Sports and Performance Researches
http://dergipark.gov.tr/omuspd

Geliş Tarihi/Received :17.04.2017
Kabul Tarihi/Accepted :15.06.2017
DOI: 10.17155/omuspd.306646

SPORDA BASKIN CİNSİYET ANALİZİ (TÜRKİYE ÖRNEĞİ)

Ali Osman ŞALLI[1] Veysel KÜÇÜK[2] M. Tayfun AMMAN[3]

ÖZET

Modernleşme ve küresel iletişim, insan hayatındaki birçok yaşam alanının belirleyicisi konumuna gelmiştir. Bu durum siyasetten spora birçok alanda bireylerin zihinsel algılamasını da etkilemiştir. Araştırmanın amacı, cinsiyet ekseninde bireylerin spor branşlarına bakış açısını tespit etmektir. Çalışmada 742 kişiye anket tekniği ile 15 soru yöneltilmiştir. Araştırma, kota örneklemesi ile İstanbul nüfus verileri esas alınarak seçilmiş, İstanbul'da yaşayan 20 yaş üzeri kadın ve erkek okur-yazar bireyler üzerinde yapılmıştır. Güvenilirlik analizi sonuçları uygulanan anketin güvenilir olduğunu göstermektedir. Spor branşına uygun görülen cinsiyet hususunda şu verilere ulaşıldı. Şiddet ve güce dayalı spor branşları olan Boks (%94), Güreş (%93) ve Futbol (%92) konusunda bu sporların erkeğe uygun olduğu hususunda toplumun ittifak ettiği görülmektedir. Kadınların baskın olduğu sadece iki spor branşı tespit edilmiştir, bunlar Artistik Cimnastik (%56) ve Step Aerobik Fitnes(%69)'tir. Kayak (%80,5), Tenis (%78), Yüzme (%82,5) ve Masa Tenisi (%74) gibi spor branşlarında egemen bir cinsiyetin aksine her iki cinsiyete uygun olduğu hususunda toplumun ittifak ettiği görülmektedir. Araştırmamıza göre, spor branş imgelerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıklar spor branşlarındaki baskın cinsiyet durumunda da görülmektedir. Sonuç olarak bu çalışmada, spor dallarındaki baskın cinsiyet ile yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Diğer çalışmalarda olduğu gibi biz de cinsiyet imgesinin spor branşlarındaki durumunu tespit ettik. Spor branşları, cinsiyet gibi sosyal belirleyicilerin etkisiyle toplumdaki imajını konumlandırmaktadır.
Anahtar kelimeler: Baskın cinsiyet, Toplumsal imge, Spor branşları

DOMINANT GENDER ANALYSIS IN SPORTS (THE CASE OF TURKEY)

ABSTRACT

Modernization and global communication have reached to the extent of determining the way of life of humankind in many different areas. This fact has affected the perceptions of people from different majors varying from politics to sports. The aim of the research is to determine the point of view of the individuals on the axis of gender. In this study, 15 questions were addressed to 742 people in a questionnaire. The survey, based on Istanbul's population data, was applied on literate individuals, who were over 20 years old by using quota sampling. Reliability analysis results show that the applied questionnaire is reliable. Regarding the gender that is appropriate for the sports branch, the following data were reached. It is seen that the society has allied that sports branches such as boxing (94%), wrestling (93%) and football (92%), which are based on violence and power, are suitable for men. Only two sports branches where women are dominant are identified, these are Artistic Gymnastics (56%) and Step Aerobic Fitness (69%). There is no dominant gender in sport branches such as Skiing (80,5%), Tennis (78%), Swimming (82,5%) and Table Tennis (74%). It is seen that the society has allied the suitability of these sports branches to both sexes. According to our research, sport branch images were found to be different. This difference is seen in the case of dominant gender in sport branches, too. In this study, it is seen that there is a significant relationship between dominant gender in sport branches and age, gender, education level. As in other studies, we have identified the situation of gender imagery in sport branches. Sports are positioning their image in the society due to the impact of social determinants such as gender.
Keywords: Dominant gender, Social image, Sport branches

[1] Gençlik ve Spor Bakanlığı, İstanbul/Türkiye, "Yazışmadan Sorumlu Yazar" aliosmansalli@gmail.com
[2] Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul/Türkiye,
[3] Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Sakarya/Türkiye,

GİRİŞ

Günümüzde modernlik, "ekonomik, politik ve kültürel değişimdeki karmaşık süreçlerle karakterize edilen, yeni tipte bir toplumun ortaya çıkması" olarak da nitelendirilmiştir [10]. Modernleşme ile birlikte hız kazanan iletişim devrimi, teknolojinin yaygınlaşmasını ve bunun sonucu olarak toplumlar arasında temasın yoğunlaşması sağlamış, ülkeler arasındaki sınırların bir nevi kalkması ile toplumsal değişimi hızlandırmıştır [3].

Modernleşme ve küresel iletişimin interaktif entegrasyonu iş hayatından düşüncelerimize kadar birçok yaşam alanımızın belirleyicisi konumuna gelmiştir [3]. Bu durum insanın zihinsel algılamasını da etkilemiştir. Bilgi ve iletişim araçları inşa edilen uluslararası dil ve kültür ile ulusal alandaki algılamaların ve zihnimizdeki imge üretiminin ana kaynaklarından birini oluşturmaktadır. Bu durum toplumsal değişimi, artık ekonomik ve teknolojik dönüşümler kadar etkili kılar hale getirmiştir.

Batı dünyasının ürettiği modernleşme, diğer toplumlara özgü bir süreç olurken, Batının şekillendirdiği modernitenin, sosyal dinamiklerle imge üretimini de bu toplumlara enformasyon aracılığıyla ulaştırmaktadır [1]. Bütün alanlarda kendine özgü üretilen imgelerin de ana belirleyicisi Batının olduğu görülmektedir. Sanattan spora, siyasetten modaya birçok alanda imge üretimi küresel hale gelmiş durumdadır. Hatta televizyonun gibi elektronik buluşların getirdiği baskılar sporun seçimi, yeri, zamanı ve tertip ortamlarını çok fazla etkilemektedir [5].

Modernleşmenin beslediği spor branşları geleneksel bağlarından kurtularak küreselleşmiş, bugün gelinen noktada ise ilk çıktığı ve yaygınlaştığından farklı olarak zihinlerdeki imgesi de dönüşüm geçirmektedir [6]. 1800'lü yıllarda okçuluk ve güreş gibi branşlar devlet tarafından desteklenen, halkın pasif ve aktif olarak katıldığı [6] kulüpleri bulunan spor branşlarıyken; bugün bu noktada 1900'lü yıllarda ülkemize giren futbol, basketbol ve voleybol benzeri branşlar bu konuma geçmiştir. İlk yaygınlaşmaya başladığında zihinlerde şekillenen bu branşların imgesi günümüzde de ilk ortaya çıkışından faklı bir konuma geldiği görülmektedir. Ticarileşme, cinsiyetsizleşme ve bunun gibi birçok unsur bu sporların imgesini yeni nesille yeniden şekillendirmekte ve dönüştürmektedir.

Bu araştırma Türkiye'de icra edilen spor branşlarının toplumdaki farklı kesimlerdeki imgelerini incelemeyi amaçlamaktadır.

MATERYAL VE METOT

Çalışmada 742 kişiye anket tekniği ile 15 sorudan oluşan bir form tarafımızdan yöneltilmiştir. Araştırma, kota örneklemesi ile İstanbul nüfus verileri esas alınarak, İstanbul'da yaşayan 20 yaş üzeri kadın ve erkek okur-yazar bireyler üzerinde yapılmıştır.

Araştırmada kategorilerin hiç biri için özel bir seçim uygulanmamış; mümkün olduğunca İstanbul'un farklı semtlerinde yaşayan 20 yaş üzeri okuryazar kesime Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sayımı 2008 Nüfus Sayımı Sonuçları esas alınarak belirlenen cinsiyet ve yaş kotaları uygulanarak ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda İstanbul'da normalde yaşayan toplam cinsiyet oranları ve yine yaş oranları kadar bireye form doldurulmuştur.

Anket formu 15 soru ve bunlara bağlı alt sorulardan oluşmuştur. Ankette önce katılımcıların demografik özelliklerini, spor branşları hakkında bilgi durumlarını belirlemeye yönelik sorular hazırlanmıştır. En son bölümde de on yedi branşın alt başlıklar halinde yer aldığı spor branşlarının ifade ettiği anlama göre, spor branşlarının yakıştığı cinsiyete göre, spor branşlarının çarpıcı olduğu düşünülen özelliklerine ilişkin sorular düzenlenmiştir.

Anket formunun yapılan güvenilirlik analizi sonuçları sonunda oldukça güvenilir ve yüksek güvenilirlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Spor Branşının İfade Ettiği Anlam Ölçeği Güvenilirliği	0,768
Baskın Cinsiyet Ölçeği Güvenilirliği	0,674
Spor Branşının En Çarpıcı Özelliği Ölçeğinin Güvenilirliği	0,860

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ oldukça güvenilir; $0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ Yüksek Güvenilirlik

Araştırma kapsamına 17 branş alınmıştır. Mesela karate branşı ile kick boks gibi branşların alınmamasının nedeni bireylere daha önceden uygulanan ön anket neticesinde branş imgesinin bireyin zihninde net bir biçimde oluşmamasından kaynaklanmaktadır. Bu tür branşları bireylerin birbirine benzettiği yapılan ön anket mülakatında ortaya çıkmıştır. Daha fazla branşla ankete başlamamıza rağmen sonra bu branş sayısı düşürülmüştür. Yapılan ön anket sonunda seçilen 17 branşa bireylerin verdiği cevaplar neticesinde; branşların ifade ettiği farklı anlamlar, baskın cinsiyet unsuru ve spor branşının en çarpıcı özellikleri bireylerin zihninde daha net ifade bulduğu tespit edilmiştir. Atletizm branşının çok çeşitli yapısı, eskrim gibi branşların yine kültürümüzün dışında olması, su sporlarının çok çeşitli olması gibi özelliklerden kaynaklanan branş imge belirsizliği katılımcılar nezdinde farklı algılama veçağrışımlara neden olabileceği düşünülerek bu spor branşları 17 branş içine alınmamıştır. Veriler istatistik programında analiz edilerek frekans değerleri ortaya konmuştur.

İstatistikî programlar sayesinde elde edilen veriler dikkate alınarak tablolar oluşturulmuş, bu tablolar neticesinde araştırmanın sonuçları ortaya konmuştur.

BULGULAR

Araştırmamız %50'si kadın %50'si erkek olan kesime yapılmıştır. İncelenen bireylerin yaklaşık üçte birini 20 – 30 yaş aralığı, % 26'sını 31 – 40 yaş arası oluşturmaktadır. 41 – 50 yaş arası % 22; 51 ve üzeri yaş arası % 24 oranında yer almaktadır.

Tablo 2. Cinsiyet Dağılımı

	Sayı	%
Kadın	371	50,0
Erkek	371	50,0
Toplam	742	100,0

Katılımcıların yarısını kadınlar, yarısını erkekler oluşturmaktadır. Bu oran İstanbul şehrinin 20 yaş üzeri okuryazar nüfusunu yansıtmaktadır.

Tablo 3. Yaş Dağılımı

	Sayı	%
20 – 30 yaş arası	213	28,7
31 – 40 yaş arası	193	26,0
41 – 50 yaş arası	160	21,6
51 ve üzeri yaşlar	176	23,7
Toplam	742	100,0

Tablo 4. Eğitim Düzeyi Dağılımı

	Sayı	%
İlkokul	338	45,6
Ortaokul	131	17,7
Lise	174	23,5
Üniversite	99	13,3
Toplam	742	100,0

Araştırmada ilkokullular % 46,ortaokullular % 18, liseliler %23.5, üniversiteliler % 13 ile temsil edilmektedir. Araştırmaya katılanların %58'inin spora katıldığı, % 42'sinin ise spora katılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. Spor Branşlarının Farklı Düzeylerdeki İmgeleri

Spor Branşları	İfade Ettiği Anlam	Yakışan Cinsiyet %	En Çarpıcı Özelliği
Kayak	Zor	Her İki Cinsiyet %80,5	Sosyetik
Tenis	Güzel	Her İki Cinsiye %77,8	Zevkli ve Sosyetik
Judo	Zor	Erkek %64,3	Tehlikeli
Boks	Kaba	Erkek %93,6	Tehlikeli ve Saldırgan
Binicilik	Güzel	Her İki Cinsiyet %66,5	Zevkli ve Sosyetik
Golf	Kibar	Her İki Cinsiyet %57,8	Zevkli ve Sosyetik
Tekvando	Zor	Erkek %67,5	Tehlikeli
Voleybol	Güzel	Her İki Cinsiyet %66,3	Zevkli
Güreş	Zor	Erkek %92,8	Tehlikeli ve Saygın
Futbol	Güzel	Erkek %92,4	Zevkli
Yüzme	Güzel	Her İki Cinsiyet %82,5	Zevkli
Basketbol	Güzel	Her İki Cinsiyet %60,8	Zevkli
Aikido	Zor	Erkek %66,6	Savunma Sporu
Artistik Cimnastik	Zor	Kadın %56,2	Zevkli, Çevik, Kıvrak
Artistik Patinaj	Zor ve Güzel	Her İki Cinsiyet %51,7	Zevkli ve Sosyetik
Masa Tenisi	Güzel	Her İki Cinsiyet %74,2	Zevkli
Step Aerobik Fitness	Güzel	Kadın %69,3	Zevkli

Branşların toplumsal imgelerinin şekillenmesinde en çarpıcı özelliklerinin etkili olduğu görülmüştür. Kayak ve golf "sosyetik"; tenis, artistik patinaj ve binicilik "zevkli ve sosyetik"; judo ve tekvando "tehlikeli"; boks "tehlikeli ve saldırgan"; güreş "tehlikeli ve saygın"; voleybol, yüzme ve basketbol "zevkli ve saygın"; futbol, masa tenisi, step aerobik fitness "zevkli"; aikido "savunma sporu"; artistik cimnastik ise "zevkli ve çevik, kıvrak" bir spor olarak tespit edilmiştir.

Tablonun genelinde de görüldüğü gibi, kadından daha çok sporda egemen gücün "erkek" olduğunu, "kadın"ın ise % 20'li değerlerin üzerine çıktığı voleybol, artistik cimnastik, artistik patinaj ve step aerobik/fitness gibi branşların "kadın"a yakıştırılması dikkat çekici bir noktadır. Kayak, Tenis, Yüzme ve Masa Tenisi gibi spor branşlarında, branş imgesi cinsiyetsizleşmektedir. Her iki cinse yakıştırılan diğer branşlardan Basketbol, Binicilik ve Golf daha çok erkeğe yakıştırılırken bunlar arasından Voleybol ve Artistik Patinaj branşları kadına yakıştırılmaktadır. Boks, Güreş ve Futbol branşları tartışmasız "erkek" imgesi taşımaktadır. Yine Judo, Tekvando ve Aikido branşlarının da "erkek" egemen branş oldukları tespit edilmiştir. "Kadın" imgesinin baskın olduğu branşlar, artistik cimnastik ve step aerobik/fitness branşlarıdır.

Tablo 6. Yaş ile Kayak Branşında Algılanan Baskın Cinsiyet Arasındaki İlişki

X^2: 22,16 - sd: 2 - P: 0.000			Spor Branşlarındaki Baskın Cinsiyet "Kayak"			
			Erkeğe yakışan bir spor	Kadına yakışan bir spor	Her iki cinse yakışan bir spor	Total
Yaş Dağılımı	40 ve altı yaşlar	Sayı	53	11	339	403
		%	13,2%	2,7%	84,1%	100,0%
	41 ve üzeri yaşlar	Sayı	80	0	256	336
		%	23,8%	,0%	76,2%	100,0%
Total		Sayı	133	11	595	739
		%	18,0%	1,5%	80,5%	100,0%

"Kayak" branşında algılanan cinsiyetin yaştan bağımsız olmadığı, baskın cinsiyetin katılımcıların cinsiyetine göre değişmekte (P<0,01) olduğu görülmektedir. Kırklı yaşlar hariç daha çok baskın cinsiyeti olmayan "her iki cinse de yakıştırılan" "kayak", sadece kırklı yaş grubu tarafından erkeğe yakıştırılan bir spor olarak göze çarpmaktadır.

Tablo 7. Yaş ile Tenis Branşında Algılanan Baskın Cinsiyet Arasındaki İlişki

X^2: 23,16 - sd: 2 - P: 0.000			Spor Branşlarındaki Baskın Cinsiyet "Tenis"			
			Erkeğe yakışan bir spor	Kadına yakışan bir spor	Her iki cinse yakışan bir spor	Total
Yaş Dağılımı	40 ve altı yaşlar	Sayı	4	68	334	406
		%	1,0%	16,7%	82,3%	100,0%
	41 ve üzeri yaşlar	Sayı	25	68	243	336
		%	7,4%	20,2%	72,3%	100,0%
Total		Sayı	29	136	577	742
		%	3,9%	18,3%	77,8%	100,0%

"Tenis" branşında algılanan cinsiyetin yaştan bağımsız olmadığı, baskın cinsiyetin katılımcıların cinsiyetine göre değişiklik (P<0,01) gösterdiği belirlenmiştir. Genel itibariyle "her iki cinse yakıştırılan" "tenis" branşı daha sonra her yaşta, erkekten daha çok "kadına yakıştırılan" bir spor olduğu gözlenmektedir.

Tablo 8. Yaş ile Futbol Branşında Algılanan Baskın Cinsiyet Arasındaki İlişki

X^2: 38,17 - sd: 2 - P: 0.000			Spor Branşlarındaki Baskın Cinsiyet "Futbol"			
			Erkeğe yakışan bir spor	Kadına yakışan bir spor	Her iki cinse yakışan bir spor	Total
Yaş Dağılımı	40 ve altı yaşlar	Sayı	361	0	41	402
		%	89,8%	,0%	10,2%	100,0%
	41 ve üzeri yaşlar	Sayı	321	11	4	336
		%	95,5%	3,3%	1,2%	100,0%
Total		Sayı	682	11	45	738
		%	92,4%	1,5%	6,1%	100,0%

"Futbol" branşında algılanan cinsiyetin yaştan bağımsız olmadığı, baskın cinsiyetin katılımcıların cinsiyetine göre değiştiği (P<0,01) görülmektedir. Futbol branşının baskın cinsiyet imgesi, ilerleyen yaşlarla birlikte vurgusu artan cinsiyet olarak "erkek"tir. Her iki cinse yakıştırma oranı yaşla birlikte düşmektedir.

Tablo 9. Cinsiyete Göre Judo Branşında Algılanan Baskın Cinsiyet Arasındaki İlişki

X^2: 6,94 - sd: 1 - P: 0.005			Spor Branşlarındaki Baskın Cinsiyet "Judo"		
			Erkeğe yakışan bir spor	Her iki cinse yakışan bir spor	Total
Cinsiyet Dağılımı	Kadın	Sayı	248	111	359
		%	69,1%	30,9%	100,0%
	Erkek	Sayı	221	149	370
		%	59,7%	40,3%	100,0%
Total		Sayı	469	260	729
		%	64,3%	35,7%	100,0%

"Judo" branşında baskın cinsiyet kavramı, katılımcıların cinsiyetine göre değişmektedir (P<0,01). Branşın genelde her iki cins tarafından ama daha çok kadınlar tarafından "erkeklere yakıştırıldığı", sonrasında "her iki cinse yakıştırıldığı" görülmektedir.

Tablo 10. Cinsiyete Göre Binicilik Branşında Algılanan Baskın Cinsiyet Arasındaki İlişki

X^2: 9,46 - sd: 2 - P: 0.009			Spor Branşlarındaki Baskın Cinsiyet "Binicilik"			
			Erkeğe yakışan bir spor	Kadına yakışan bir spor	Her iki cinse yakışan bir spor	Total
Cinsiyet Dağılımı	Kadın	Sayı	77	31	257	365
		%	21,1%	8,5%	70,4%	100,0%
	Erkek	Sayı	77	55	219	351
		%	21,9%	15,7%	62,4%	100,0%
Total		Sayı	154	86	476	716
		%	21,5%	12,0%	66,5%	100,0%

"Binicilik" branşında baskın cinsiyet kavramı, katılımcıların cinsiyetine göre değişmektedir (P<0,01). Branşın genelde her iki cins tarafından ama kadınların daha yüksek değerde "her iki cinse yakıştırdığı" görülmektedir. Bunun yanında erkeklerin bu sporu "kadınlara yakıştırdığı" göze çarpmaktadır.

Tablo 11. Cinsiyete Göre Tekvando Branşında Algılanan Baskın Cinsiyet Arasındaki İlişki

X^2: 66,02 - sd: 2 - P: 0.000			Spor Branşlarındaki Baskın Cinsiyet "Tekvando"			
			Erkeğe yakışan bir spor	Kadına yakışan bir spor	Her iki cinse yakışan bir spor	Total
Cinsiyet Dağılımı	Kadın	Sayı	203	0	162	365
		%	55,6%	,0%	44,4%	100,0%
	Erkek	Sayı	294	10	67	371
		%	79,2%	2,7%	18,1%	100,0%
Total		Sayı	497	10	229	736
		%	67,5%	1,4%	31,1%	100,0%

"Tekvando" branşında baskın cinsiyet kavramı, katılımcıların cinsiyetine göre değişmektedir (P<0,01). Branşın genelde her iki cins tarafından ama erkeklerin daha yüksek değerde "erkeklere yakıştırdığı" görülmektedir.

Tablo 12. Eğitim Düzeyine Göre Futbol Branşında Algılanan Baskın Cinsiyet Arasındaki İlişki

X^2: 12,09 - sd: 2 - P: 0.002			Spor Branşlarındaki Baskın Cinsiyet "Futbol"			
			Erkeğe yakışan bir spor	Kadına yakışan bir spor	Her iki cinse yakışan bir spor	Total
Eğitim Düzeyleri	Lise ve altı	Sayı	599	11	32	642
		%	93,3%	1,7%	5,0%	100,0%
	Üniversite ve üzeri	Sayı	83	0	13	96
		%	86,5%	,0%	13,5%	100,0%
Total		Sayı	682	11	45	738
		%	92,4%	1,5%	6,1%	100,0%

"Futbol" branşında baskın cinsiyet kavramı, katılımcıların eğitim düzeyine göre değişmektedir (P<0,01). Branşın genelde "erkeklere yakıştırıldığı" görülmektedir. Ancak üniversite düzeyinde diğer eğitim düzeylerine göre daha fazla "her iki cinse yakıştırıldığı" görülmektedir. Branşın bizzat kadınlara yakıştırılmadığı görülmektedir.

Tablo 13. Eğitim Düzeyine Göre Basketbol Branşında Algılanan Baskın Cinsiyet Arasındaki İlişki

X^2: 16,19 - sd: 2 - P: 0.000			Spor Branşlarındaki Baskın Cinsiyet "Basketbol"			
			Erkeğe yakışan bir spor	Kadına yakışan bir spor	Her iki cinse yakışan bir spor	Total
Eğitim Düzeyleri	Lise ve altı	Sayı	202	39	400	641
		%	31,5%	6,1%	62,4%	100,0%
	Üniversite ve üzeri	Sayı	49	0	50	99
		%	49,5%	,0%	50,5%	100,0%
Total		Sayı	251	39	450	740
		%	33,9%	5,3%	60,8%	100,0%

"Basketbol" branşında baskın cinsiyet kavramı, katılımcıların eğitim düzeyine göre değişmektedir (P<0,01). Branşın genelde "her iki cinse yakıştırıldığı" görülmektedir. Her iki cinse yakıştırılsa da, üniversite düzeyinde daha fazla oranda olmak kaydıyla eğitim düzeylerinin tümünde kadınlardan daha çok "erkeklere yakıştırıldığı" görülmektedir.

Tablo 14. Eğitim Düzeyine Göre Judo Branşında Algılanan Baskın Cinsiyet Arasındaki İlişki

X^2: 6,16 - sd: 1 - P: 0.008			Spor Branşlarındaki Baskın Cinsiyet "Judo"		
			Erkeğe yakışan bir spor	Her iki cinse yakışan bir spor	Total
Eğitim Düzeyleri	Lise ve altı	Sayı	395	236	631
		%	62,6%	37,4%	100,0%
	Üniversite ve üzeri	Sayı	74	24	98
		%	75,5%	24,5%	100,0%
Total		Sayı	469	260	729
		%	64,3%	35,7%	100,0%

"Judo" branşında baskın cinsiyet kavramı, katılımcıların eğitim düzeyine göre değişmektedir (P<0,01). Branşın genelde "erkeğe yakıştırıldığı" görülmektedir. Her iki cinse yakıştırılsa da, üniversite düzeyinde daha fazla oranda olmak kaydıyla eğitim düzeylerinin tümünde kadınlardan daha çok "erkeklere yakıştırıldığı" görülmektedir.

TARTIŞMA – SONUÇ

Geleneksel yapıdan moderne geçişte, toplumun değer özelliklerinde değişmeler meydana gelmektedir [1]. Her değişme, değişmenin hızı ve ritmine göre az veya çok, ama daima sancılı bir süreçtir [2]. Spor branşları cinsiyet gibi sosyal belirleyicilerin etkisiyle toplumdaki imajını konumlandırmaktadır.

Toplumda, spor branşları sosyal belirleyicilere göre değişiklik gösterirken [11], bazı branşlarda ise sosyal belirleyici olarak cinsiyetin etkili olduğu görülmektedir.

Araştırmamıza göre, spor branşlarının imgelerinin birbirinden farklı olduğu, bu farklılığın cinsiyet ekseninde de değişiklik gösterdiği görülmektedir. Kadının sporda daha çok baskın olmayan durumu, sportif etkinliğin algılama ve değerlendirme biçimiyle yakından ilintili [14] olduğu, cinsiyete yakışan spor durumunda tespit edilmiştir. Erkeğin toplumda güce dayalı, kadının ise zarifliği eski eserlerden beri vurgulanmaktadır [4]. Bizim araştırmamızda olduğu gibi kadına daha çok estetik, erkeğe ise biyolojik farklılığından kaynaklanan güce dayalı branşların yakıştırıldığı görülmektedir.

Şiddet ve güce dayalı spor branşları olan Boks (%94), Güreş (%93) ve Futbol (%92) konusunda bu sporların erkeğe yakıştırıldığı hususunda toplumun ittifak ettiği görülmektedir.

Kadınların baskın olduğu sadece iki spor branşı tespit edilmiştir, bunlar Artistik Cimnastik (%56) ve Step Aerobik Fitnes (%69)'tir.

Araştırmamıza göre, spor branş imgelerinin birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir [12]. Bu farklılık baskın cinsiyet durumunda da görülür. Diğer çalışmalarda olduğu gibi kadının sporda baskın olmayan konumu tespit edilmiştir [14]. Kadınlarda spor sorunsalı düşünce alt yapısında da toplumda keşfedilme durumunda olan bir problem olarak görülmektedir [7]. Spor birçok sosyal belirleyici gibi cinsiyet unsurunun da etkisiyle toplumda imgesini konumlandırmaktadır [8]. Şiddet temposunun yüksek olduğu ve birebir mücadelenin olduğu spor branşları daha çok erkeklere yakıştırılan branşlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Dokunma, bedensel vuruş ve mücadelenin etkin olduğu spor branşları erkeğe yakıştırılırken, estetik ve sergilenme unsurunun ön planda olduğu spor branşlarında kadına yakıştırma durumu ortaya çıkmaktadır.

Araştırma günümüzde çoğunlukla modern spor hüviyetine bürünmüş, algısının bir kısmını toplumun ihtiyaç ve yaşantılarından kaynaklanan bilgilerden alan spor branşları[6]; bugün sosyal medyayı da içine alan, enformasyon araçlarıyla toplumun sınıfsal ve kültürel dinamiklerinden tercih ve yönelim hususunda etkilenmekte; cinsiyet gibi sosyal belirleyicilerin de tesiriyle toplumda imgesini konumlandırmaktadır [8,13]. Kendi yerel kültürümüzün getirilerinden beslenen ve ülkemiz açısından önemli bir yere sahip olan bu veriler, yapılacak olan diğer çalışmalara öncülük teşkil edecektir. Diğer ülkelerde yapılan çalışmaların karşılaştırılması ise, bu tür analizleri anlamlandırmada daha karmaşık bir hale getirdiği aktarılmıştır [9]. Sonuç olarak araştırmamızda; spor branşlarındaki baskın cinsiyet durumu ile yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Amman MT. Kitle Sporunun Toplumsal Dinamikleri. Çamlıca Yayınları,İstanbul, 2006; s.13-43.
2. Amman MT. Küreselleşmenin Kültürel Boyutları ve Kırkpınar. I. Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri, Edirne, 2005; s. 213-217.
3. Amman MT. Kadın ve Spor. Morpa Kültür Yayınları Ltd.Şti, İstanbul, 2005; s.17-54.
4. Bâlî M. Risâle-i Kiyâset-i Firâset (İlm-i Firâset - Yüzler Hali Söyler). Hazır.: Sarıçiçek R., Büyüyen Ay Yay., İstanbul, 2014; 217-218.
5. Bourdieu P. Televizyon Üzerine. Çev. Ilgaz T. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2000; s.92.
6. Karahüseyinoğlu MF. Küreselleşme ve Geleneksel Türk Sporları. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD, Doktora Tezi, İstanbul, 2007; s. 17-18, 28, 34-36, 38, 151-167.
7. Kemaloğlu Yaprak P. Sporda Kadınlar ve Sorunları, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongre Kitapçığı, Muğla Üniversitesi, 2006;s.517-519.

8. Küçük V, Şallı AO, Amman MT. The Dominant Gender in Sports Analysis (The Case of Turkey). 13th International Scientific Conference Of Montenegrin Sports Academy,Podgorica-KARADAĞ, 2016; page 39.
9. Messner MA. Genderrelationsandsport: Local, national, transnational, pp. 17-35 in MariannVaczi, ed. *Playfields: Power, Practice, andPassion in Spor*t. Reno, Nevada: Center for Basque Studies Press, 2014; page 32.
10. Swingewood A. Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi. Çev. Akınhay O, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1998; s.9.
11. Şallı AO, Karahüseyinoğlu MF. Küreselleşme ve Modern Sporların Gölgesinde Kırkpınar Yağlı Güreşleri, 5.Uluslararası Tarihi Kırkpınar Sempozyumu, 2009; s.3-7.
12. Şallı AO, Amman MT, Küçük V. Sosyal Belirleyiciler Ekseninde Sporun Değişen İmgeleri Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, MÜSBD, 2016; Cilt 1 Sayı 2 Aralık. Sayfa 37-45.
13. Şallı AO, Amman MT, Küçük V. "Changing Images of Sports on the Axis of Social Determinants, III. Uluslararası Egzersiz ve Spor Psikolojisi Kongre Kitapçığı, 2015; s.105.
14. Yaprak P. Feminist Teorilerin Sporla İlgili Yaklaşımlarının Türkiye'de Elit Spor Ekseninde Analizi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006; s.83-98.